

Боек Ватан сугышындагы Жинүгә 75 ел тулу унае белән Россия күләмендә байтак чаралар үтте һәм үтәчәк. Үткәннәре арасында, эчтәлекле чара буларак, Рузаевка районы татарларын, башка милләт вәкилләре белән бергә, хормәт иттеләр. Алар ел да бу датаны югары әзерлек белән каршы алалар. Быел, барлыкка килгән шартларда, район администрациясе Архивы хезмәткәрләре инициативасы белән, А.В.Ухтомский мәдәният Үзәге алдындагы мәйданда, тирән эчтәлекле 25 стенд урнаштырганнар. Бу материалларнын тозүчесе - озак еллар Рузаевка районы администрациясендәге Архив бүлеге начальнигы булып тырышып хезмәт иткән Наилә Шагидулла кызы Чугунова һәм анын бүлеге хезмәткәрләре. Стендларны Рузаевка районы житәкчесе В.Ю.Кормилицын ярдәмендә әзерләнде. Бу – Ватаныбыз киләчәге турында кайгырту, яшь буыннын ата-бабаларын, әби-бабайларын хормәтләү. Татарларыбыз турындагы мәгълүмат стендлары түбәндә. Менә Безруков Мизам Исмәтула улына багышланган стенд. Ул 1910 елда Рузаевка районы Татар Пишләсе авылында күп балалы крестьян гаиләсендә туган, диелгән. Белем ала алмый, чонки ул иртә хезмәт эшчәнлеген башлый: башта Мизам Исмәтула улы кулакларда эшли, ә 14 яше тулгач, Коломна шәһәрендәге крахмал заводына эшкә китә.

1942 елда туган Татар Пишләсенә әйләнеп кайта. «…По мобилизации Рузаевским ОРВК Мордовской АССР был призван 708 зенитный артполк 37 м/м.», - дип язылган архив тактасында. М.И.Безруков Боек Ватан сугышы елларында 708 зенит-артиллерия дивизиясе Н-ский зенит полкында хезмәт итә. Сугышчан батырлыклары очен торле бүләкләргә лаек була.

Истәлек. Сугыштан бер кон. 16 апрель. М.И.Безруков Великая елгасы буенда фашистларнын ике «Юнкерс»ын бәрдерә, ә бу вакытка инде зенитчылар исәбендә жимерелгән оч дошман самолеты була. Жир осте дошманнары белән сугышырга туры килгәч, зенитчылар турыдан-туры наводка белән тере кочне һәм илбасарларнын техникасын юкка чыгарганнар. Жинүне сугыш кырында каршылый ул. СССР Югары Советы Президиумынын 22.9.1945 елгы Указы нигезендә шул елнын 14 ноябрендә демобилизацияләнә.

1945-1947 елларда Рузаевка резерв объектында эшли. 1947-1974 елларда Рузаевка станциясенен гражданнар корылмаларынын 2нче дистанциясендә хезмәт итә. Эш вакытында үзен яхшы яктан гына күрсәтә, грамоталар белән бүләкләнә. 1969 елда «Коммунистик хезмәт ударнигы» исемен ала.

Сугыштан кайткач, берничә тапкыр, ветераннар Советы чакыруы буенча, 44 орденлы Кутузов дивизия ветераннары белән Мәскәү шәһәрендәге очрашуга барган кеше ул. 1995 елнын 23 октябрендә вафат була.

Икенче стендка якын киләбез. Каршыбызда Ибраһим Сәяр Улы Сайганов батыр.

Рузаевка районынын Татар Пишләсе авылында 1921 елда туган. 1940 елнын ноябрендә Мордовия АССР Рузаевка РВКсы белән хәрбиләр сафына алына. Боек Ватан сугышы башлана. Карельский фронтында сугыша. «Воевал в 176 стрелковой Мазурской Краснознаменной Ордена Суворова дивизии 52 стрелкового полка пулеметчиком», - диелгән тактасында. Ватаны очен батырларча корәшкән. Ике тапкыр яраланган. 2 дәрәжә Ватан сугышы ордены, «Батырлык очен» медале белән бүләкләнгән. Архив хезмәткәрләре анын турында мәгълумат туплауны дәвам итәләр.
Тагы бер истәлек: стендтан Исмаил Якуп улы Шарипов безне күзәтә.
Ул 1924 елнын 21 январында Рузаевка районынын Урледим авылында туган. Болдово авылы урта мәктәбен тәмамлаган 17 яшьлек яшүсмерне, сугыш чорындагы күп кенә малайларны кебек үк, укырга жибәрәләр. Кадрлар әзерләү курсын тәмамлап, сержант исемендә Шарипов Исмаил Якуп улы танкка каршы полк каршындагы элемтә бүлеге командиры вазыйфасын башкара. 1942 елнын октябрендә үк ул танкка каршы жинел артиллерия дивизионынын элемтә бүлекчәсе командирлары арасына керә. Исмаил Якуп улы Шарипов Ельцадан алып Варшавага кадәр барган сугышларда актив катнашкан, Днепр һәм Висла елгаларын кичкән. Батыр И.Я.Шарипов Кызыл Йолдыз ордены, 2нче дәрәжә Ватан сугышы ордены, сугышчан казанышлары очен медальләр һәм башкалары белән бүләкләнгән.
1945 елда Болдово авылына кайта. Сугыштан сон партиянен Болдово райкомы инструкторы булып эшли. Аннары 14 ел Рузаевка икмәк комбинаты директоры булып хезмәт итә.
Тагы бер хормәтле фронтовик - Давлятша Джарулла улы Гурин. Д.Д.Гуриннын документлары (топ носхәсе һәм күчермәләре) туганнары тарафыннан Рузаевка муниципаль районы администрациясенен Архив бүлегенә 2015 елнын 29 апрелендә тапшырылды. Документлар эшкәртелгән, системалаштырылган.
Давлятша Джарулла улы Гурин 1924 елнын 30 июнендә Рузаевка районы Татар Пишләсе авылында туа. 1940 елнын 23 июнендә туган авылы мәктәбен тәмамлаганнан сон, Мордовия Республикасы Татар Пишләсе авылынын «Кеч» колхозында эшли. Давлятша Джарулла улы Гуриннын фронт юлы Курск дугасында башланган. Саранск пехота училищесын тәмамлаганнан сон, унтугыз яшьлек лейтенантны миномётчиклар взводы командиры итеп билгелиләр, 1943 елнын июлендә Орелга һәм Белгородка ыргылып китүче немец «тигрлары», «фердинандлары» һәм аларнын артыннан дошман пехотасы белән капланган беренче сугышы була; жир, танклар, кешеләр яна. Һавада озлексез бәрелешләр бара, дошман һожүм итә, бертуктаусыз атудан коралларнын көүсәләре ярыла, әмма Совет сугышчылары Боек Ватан сугышынын бу зур корәшендә немец-фашистларын тар-мар итә һәм беренче сугышчан бүләген - Кызыл Йолдыз орденын ала.
Аннары Днепрны форсировать итәләр. Миномётчылар, елга аша кулдан ясалган плоталарда үтеп, шунда үк фашистларга каршы корәшәләр. Биредә Давлятша Джарулла улы Гуринга авыр яраланган рота командирын алыштырырга һәм миномётчыларнын хәрби хәрәкәтләре белән житәкчелек итәргә туры килә. Бу сугышлардан сон II дәрәжә Ватан сугышы ордены белән бүләкләнә. Икенче шундый үк орден белән немец-фашист гаскәрләренен Курсунь-Шевченков округы группировкасын бетерү очен бүләкләнә. Беренче Украина фронтынын оченче гвардия армиясе белән Гурин Давлятша Джарулла улы бик күп юллар үтте: Украина, Белоруссия, Польшанын ун як ярларын азат итүдә катнаша, Висла, Одер, Берлинны штурмлый. Ул сугышны Чехословакия башкаласы

Праганын 1нче Украина фронтынын азат ителгән гаскәрләре белән тәмамлый; миномет взводы командирыннан аерым дивизион командирына кадәр юлны уза. 1946 елда Д.Д.Гурин Совет Армиясе сафларыннан запаска китә һәм тыныч хезмәткә әйләнеп кайта.

Рузаевка тимер юлында башта станокчы булып эшли, аннары комсомол, партия эшендә була, ә партиянен Үзәк комитеты авыл хужалыгына эшкә жибәрv турында Карар кабул иткәч, Давлятша Джарулла улы авылга эшкә барырга теләк белдерә. 1955 елнын июлендә колхозчыларнын гомуми жыелышында Давлятша Джарулла улы Гурин Рузаевка районынын «Кеч» колхозы идарәсе председателе итеп сайлана. Шулай итеп, ул vзенен туган авылы Татар Пишләсенә кайта. Анда оч сугыш ветераны, берничә тапкыр яраланган әтисе дә, бабасы да, бабасынын бабасы да элек-электән жирдә хезмәт куйганнар һәм Д.Д.Гурин да тырышып эшли. Ул житәкләгән колхоз vсә, анын икътисадын ныгыта һәм анын белән бергә кешеләр дә vсә, белем, уртак эш язмышы очен жаваплылык та югарырак кvтәрелә. Дvрт баланын әтисе буларак, студент була һәм Мордовия дәvләт университетын тәмамлый; агроном дипломын ала. Мордовиядә беренчеләрдән булып колхозчылар хезмәтенә тvләv системасына кvчә, цех системасын кертә. Шулай итеп, колхоз оешуы бара.

Югары Совет Президиумынын 1971 ел нын 8 апрелендәге Указы белән Гурин Давлятша Джарулла улы Ленин ордены, Октябрь Революциясе ордены белән бvләкләнгән. 1977 елнын 1 ноябреннән Мордовия АССРнын атказанган агрономы дигән мактаулы исем бирелә. 1980 елнын 4 январыннан РСФСРнын атказанган агрономы дигән мактаулы исем бирелә,1984 елнын 6 июнендә Халыклар Дуслыгы ордены белән бvләкләнә.

1984 елда Гурин Давлятша Джарулла улы Мордовия АССРнын Хезмәт батырлыгы һәм каһарманлыгы китабына кертелгән.

Батырларыбыз турында материалларны туплау Рузаевка районы адми нистрациясендәге Архив бvлеге начальнигы Наилә Шагидулла кызы Чугунова һәм бvлеге хезмәткәрләре дәвам итә. Хәтер – мәнгелек.

Наилә НАСЫРОВА